

An aerial photograph of a rural landscape. In the foreground, a river flows through a lush green area, crossing a stone bridge with three arches. To the left of the bridge is a dam with water cascading over it. In the middle ground, there are several buildings, including a prominent red wooden house and a larger yellow house with a red roof. The background shows a vast green field under a clear blue sky, with a few wind turbines visible in the distance.

# Hållbara landskap

**Sveriges Hembygdsförbunds program för en hållbar  
utveckling av natur- och kulturlandskapet**



**Layout:** Olov Norin.

**Omslag:**

Resville kvarn i Lidköpings kommun.

Foto: Mikael Svensson.

**Utgivare:**

Sveriges Hembygdsförbund (SHF)

Sabbatsbergsvägen 6

113 61 Stockholm

Tel. 08-34 55 11

[www.hembygd.se](http://www.hembygd.se)

**Tryckeri:** Trydells tryckeri, 2020.

# Innehållsförteckning

Landskapet och hembygden	5
Hembygdsrörelsens arbete	6
<b>Levande sjö- och vattenlandskap</b>	<b>7</b>
<b>Levande skogslandskap</b>	<b>10</b>
<b>Rika odlingslandskap</b>	<b>13</b>
<b>Goda bebyggda landskap</b>	<b>16</b>
Definitioner	19
Lagar	19
Politiska mål	19
Mer information på <a href="http://www.hembygd.se">www.hembygd.se</a>	20



# Landskapet och hembygden

**Det är i natur- och kulturlandskapet vi alla lever. Det lokala landskapet är det vi inom hembygdsrörelsen kallar hembygden. Hur landskapet tas tillvara, används och utvecklas är avgörande för hur människor trivs och känner sig hemma. Vårt arbete med landskapet bidrar till en hållbar samhällsutveckling och goda livsmiljöer.**

Landskapet har alltid förändrats, av människan och av naturen. Kunskap om natur- och kulturlandskapet som kulturarv är en viktig grund för hemkänsla, identitet och sammanhållning. För det krävs att kunskapen tas tillvara och att den levandegörs och sprids till många. Om man förstår det förflutna kan man på ett bättre och mer hållbart sätt planera för framtiden, där tillvaratagandet av landskapet är en del av utvecklingen.

Kulturarvstjänster är de värden som användningen av landskapets kulturarv bidrar med för en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling och för en god livsmiljö. Hembygdsföreningarnas rika och öppna verksamhet med en mångfald av aktiviteter, är en av Sveriges största producenter av kulturarvstjänster.

**Vi vill se en hållbar utveckling som utgår från lokalsamhället**

All hållbar utveckling av samhället utgår från det lokala. Ett lokalt perspektiv sätter människor och deras livsmiljö i fokus. Utvecklingen av landskapet behöver därför ske i dialog med och mellan de människor som lever och verkar där.

Genom att fokusera på lokala förutsättningar och lokalt engagemang tar vi sikte på hembygdsrörelsens vision: *En levande hembygd öppen för alla.*

**Vi vill se en gemensam helhetssyn kring landskapets värden**

En hållbar utveckling förutsätter en helhetssyn som beaktar landskapets alla värden, såväl ekonomiska som sociala, kulturella och ekologiska.

**Vi vill att sociala och kulturella värden får större betydelse i beslut som påverkar landskapet**

Sociala och kulturella värden behöver ges den betydelse de har för utvecklingen. En förutsättning för detta är att det finns lokal kunskap och engagemang och förmåga att göra sin röst hörd. Hembygdsrörelsen kan som Sveriges största kulturmiljöorganisation bidra både lokalt, regionalt och nationellt i det arbetet. ▶

# Hembygdsrörelsens arbete

Programmet för en hållbar utveckling av natur- och kulturlandskapet är hembygdsrörelsens bidrag till arbetet med Sveriges miljömål. Programmet tar fasta på fyra av de miljö kvalitetsmål som antagits av riksdagen: *Levande sjöar och vattendrag*, *Levande skogar*, *Ett rikt odlingslandskap* och *God bebyggd miljö*. Programmet redovisar Sveriges hembygdsförbunds ställningstaganden och är ett stöd för hembygdsrörelsens arbete lokalt och regionalt.

Hembygdsrörelsens kulturarvstjänster uppmärksammar landskapens olika värden och bidrar också till uppfyllande av de globala målen enligt Agenda 2030, syftena i den europeiska landskapskonventionen, de nationella kulturmiljömålen och de kulturpolitiska målen.

Hembygdsrörelsens föreningar och förbund har också enligt Århuskonventionen och 16 kapitlet 13 § i miljöbalken rätt att överklaga beslut om förändring av landskapet.

**Lokalt** kan hembygdsföreningar bidra med kunskap om landskapets sociala, ekonomiska, ekologiska och kulturella betydelse för människor. Denna kunskap är en kulturarvstjänst och en resurs i samhällsplaneringen i kontakt med myndigheter, kommuner och företag. Kunskapen kan föras fram i ett aktivt arbete med att påverka beslutsfattare, till exempel genom att besvara remisser, uppvakta politiker eller genom att driva debatt i media. Hembygdsföreningarna i en kommun kan bilda en

kommunkrets för att samverka i olika frågor eller driva särskilda ärenden.

Hembygdsföreningarna bidrar också med kulturarvstjänster för allmänheten genom de folkbildande aktiviteter som många föreningar erbjuder, där man på olika sätt förmedlar och levandegör kunskapen om landskapet. Exempel är natur- och kulturvandringar, föredrag, museiverksamhet och digital förmedling av kunskap via internet.

**Regionalt** kan de 26 regionala hembygdsförbunden besvara remisser och företräda och samordna föreningarna i kontakten med länsstyrelsen, kommuner och regioner. Regionala förbund har också en viktig roll som förmedlare av information mellan den lokala nivån och riksförbundet.

**Nationellt** är Sveriges Hembygdsförbund, SHF, dialogpartner, remissinstans till regeringen och statliga myndigheter när det gäller exempelvis offentliga utredningar, satsningar, rapporter och program som på olika sätt påverkar landskapet. SHF samarbetar med andra organisationer inom området. SHF stödjer också föreningar och regionala förbund med information och studiematerial och samlar föreningar och förbund till möten om arbetet med landskapet. ●



Skedevid kanal  
förbinder sjöarna  
Ämmern och Åsunden  
i Östergötland. Många  
utnyttjar sjösystemet  
bland annat för kajak-  
paddling.

FOTO: MIKAEL SVENSSON

## Levande sjö- och vattenlandskap

**Vi vill se levande sjö- och vattenlandskap, där en mångfald av ekonomiska, ekologiska, sociala och kulturella värden används och utvecklas tillsammans på ett hållbart sätt.**

Sjöar och vattenlandskap har alltid haft stor betydelse för människor i Sverige. Centralorter och städer har anlagts längs sjöar och vattendrag. Vattendragen har reglerats för att ge kraft till gruvor, bruk, hyttor, industrier

och för elproduktion, men också för att skapa transportvägar. Under årens lopp har tiotusentals sjöar och dammar tillkommit.

Enligt miljö kvalitetsmålet *Levande sjöar och vattendrag* ska sjöar och vattendrag vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas. ▶



Resville kvarn i Lidköpings kommun. Kvarnen används som hembygdsgård och utgör, tillsammans med två andra kvarnar i området, rester efter en tidigare kvarnby med sju kvarnar.

FOTO: MIKAEL SVENSSON



Roddtur på sjö i Dalarna.

FOTO: SUSANNE WÄLSTRÖM



Dammspegel i Alster, Karlstad.

FOTO: MIKAEL SVENSSON



Bristande helhetssyn om vattenlandskapets olika värden har lett till negativa förändringar som kan utgöra hot mot kulturmiljöer av lokal betydelse. Arbetet för biologisk återställning av reglerade vattendrag har ofta prioriterats framför vattnens sociala och kulturella värden. Enligt Naturvårdsverket har minst 25 procent av kulturmiljöerna vid vattendrag försvunnit eller förlorat kulturhistoriska värden de senaste 10–20 åren.

Införandet av EU:s vattendirektiv i Sverige har stärkt hotbilden mot vattenlandskapets kulturvärden. Kravet på god ekologisk status har av myndigheter tolkats som att alla vattendrag åter ska kunna rinna fritt. Undantaget är vatten med stor betydelse för Sveriges elproduktion. Tusentals dammar i kvarn-, järnbruks- och industrimiljöer kan ses som vandringshinder för fisk. Med en sådan tolkning av direktivet hotas kulturmiljöer i arbetet med ekologisk återställning.

Vi kan också konstatera att det generellt avsätts betydligt mer resurser för arbetet med att ta tillvara de ekologiska värdena än för de kulturella och sociala värdena i sjö- och vattenlandskapet. Denna bristande helhetssyn på landskapet får negativa konsekvenser för många människor.

### **Förutsättningar för en hållbar utveckling av sjö- och vattenlandskapen**

Inom hembygdsrörelsen anser vi att man måste ta större hänsyn till den betydelse som sjö- och vattenlandskapen har för människors livsmiljö. Då kan deras värden också användas som kultur- arvstjänster.

- Vi vill att nationella och regionala myndigheters värdering och underlag ska utgå från en helhetssyn på landskapet och dess värden. Det innebär bland annat att de måste föra en dialog med lokala organisationer och de människor som bor i och brukar landskapet.
- Vi vill att statlig och kommunal miljövärd ökar resurserna till verksamheter som också ser till vattendragens sociala och kulturella miljövärden.
- Vi vill att Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen tillförs resurser för ökat stöd till vattenmiljövärdens utveckling av åtgärder i vattendragen.
- Vi vill att vattenförvaltningen beaktar vattenlandskapens alla dimensioner av hållbar utveckling.
- Vi vill att de krav som EU:s vattendirektiv medför, möts med åtgärder som även gynnar sjö- och vattenlandskapens olika sociala och kulturella värden, utifrån vad direktivet faktiskt syftar till.
- Vi vill se att *Vattenråden*, som är de lokala och regionala samverkansorganen i vattenfrågor, bjuder in även organisationer som företräder kulturella och sociala intressen i dialogen om lokal vattenvård.
- Vi vill se ökade kunskaper om klimatförändringens konsekvenser för vattenlandskapens sociala och kulturella värden, exempelvis vid översvämningar och extrema väderfenomen. För att dessa värden ska kunna skyddas och tas tillvara behöver åtgärdsplaner tas fram. ●

Värexkursion i Småland.  
I skogslandskapet finns  
stora ekonomiska,  
ekologiska, sociala och  
kulturella värden.



FOTO: THOMAS ADOLFSEN/SKOGENBILD

## Levande skogslandskap

**Vi vill se levande skogslandskap med goda värden för företagande, boende, friluftsliv, rekreation och social sammanhållning. Vi vill se ett skogsbruk som på ett hållbart sätt tar tillvara skogens många värden.**

Skogslandskapet har under lång tid påverkats av mänsklig verksamhet. Landskapet har använts för bete, odling, bebyggelse och utvinning av råvaror, som tjära och träkol. Skogsbruket med produktion av timmer och massaved började utvecklas på

1800-talet. Under 1900-talet har virkesproduktionen i skogarna nära fördubblats, skogarna har förtätats och skogen har återerövat de övergivna betesmarkerna eller planterats på nedlagda åkrar.

Skogslandskapet har en rik historia och stora ekonomiska liksom många ekologiska, sociala och kulturella värden. Det handlar både om skogens produktion av ekonomiska värden som om människors upplevelser av skogslandskapets natur och kultur.

Enligt miljökvalitetsmålet *Levande skogar* ska skogens kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Tyvärr uppnås inte målen för skogens





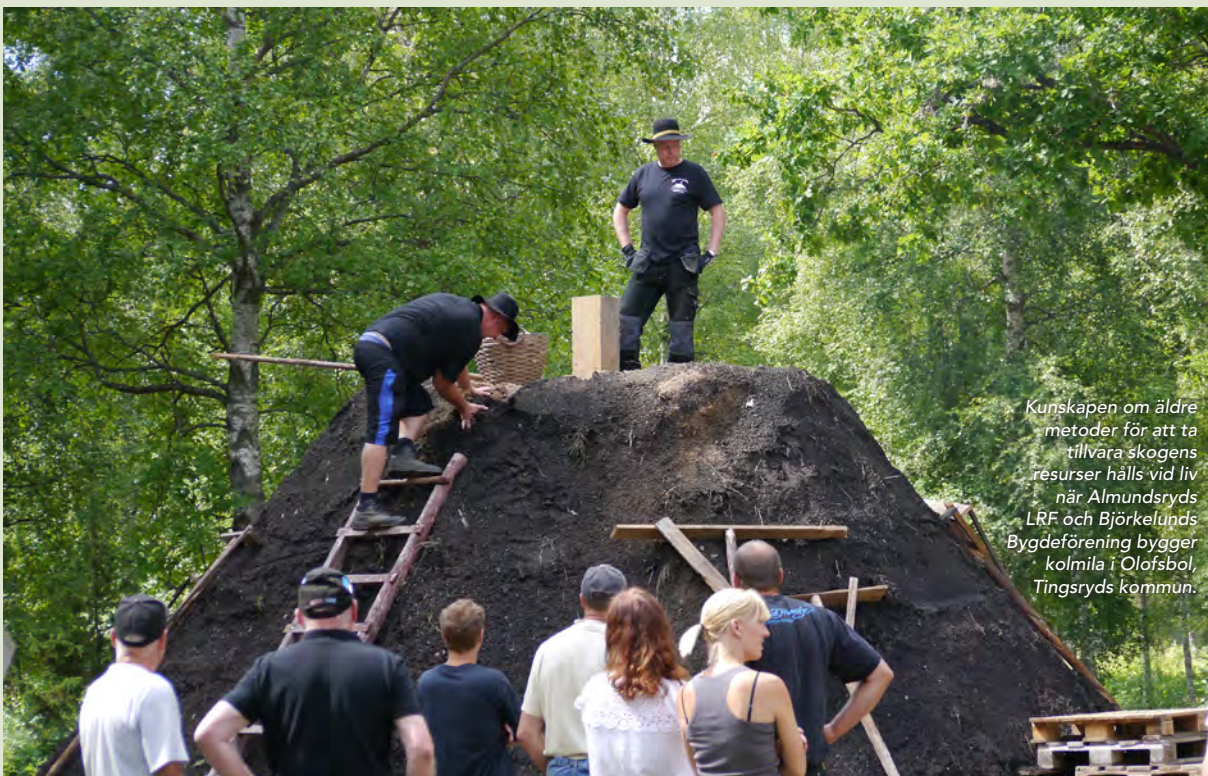
Gränsröse i skogen, i Vika utanför Falun, Dalarna.

FOTO: GREGER BENNSTROM / DALARNAS MUSEUM



Skogsavverkning i Skåne. Ett modernt skogsbruk kräver moderna metoder och maskiner.

FOTO: HENRIK ISMARKER / FLICKR.COM/CC BY-NC-ND



Kunskapen om äldre metoder för att ta tillvara skogens resurser hålls vid liv när Almundsvyds LRF och Björkelunds Bygdeförening bygger kolmila i Olofsbol, Tingsryds kommun.

FOTO: TORE RAGNARSSON

kulturarv. I dag prioriteras skogens naturvärden och merparten av offentliga resurser går till att tillvarata ekologiska värden. Kulturlämningar skadas eller förstörs i ungefär samma omfattning av skogsbruket som för 20 år sedan. Detta får en negativ påverkan på skogens upplevelsevärden och människors livsmiljö.

Skogslandskapens historia och den potential de har för en hållbar utveckling för människors livsmiljö, har inte uppmärksamats av skogs- och miljövärden i tillräcklig utsträckning. Den offentliga kulturmiljövärden saknar tillräckliga resurser för att kunna hävda kulturmiljöintresset i skogslandskapet. Konsekvensen är att skogslandskapets kulturella och sociala värden kommer i skymundan och riskerar att utarmas.

### Förutsättningar för en hållbar utveckling av skogslandskapen

Inom hembygdsrörelsen anser vi att det behövs en ökad helhetssyn för en hållbar utveckling av skogslandskapet. Man behöver då utgå från lokala perspektiv och ha en löpande dialog med dem som äger och brukar skogen liksom med de människor som bor och vistas där.

Grundläggande för en hållbar utveckling av skogslandskapen är att både de som besöker och de som sköter skogen har tillräcklig kunskap om skogens värden.

- Vi vill att skogslandskapens kulturarv uppmärksammas, tas tillvara och tillgängliggörs.
- Vi vill se väl förvaltade skogslandskap som bidrar till livskvalitet, regional utveckling och ökad sysselsättning på landsbygden.
- Vi vill se att avverknings- och markberednings-



ILLUSTRATION: MARTIN HOLMER

Att lämna så kallade kulturstubbar är ett bra sätt att märka ut fornminnen så att markberedningsmaskinen inte gör skador.

metoder utvecklas så att kulturmiljöer inte kommer till skada.

- Vi vill se en ökad produktion av inhemskt högkvalitativt byggnadsvirke och andra kulturarvsprodukter som trätjära, slöjdvirke med mera.
- Vi vill att arbetet med tätortsnära skogar och skogens sociala värden även omfattar kulturarvet i skogen på ett tydligare sätt än i dag, inte minst för förståelsen av skogslandskapets utveckling.
- Vi vill se ett fokus på skogens kulturvärden och betydelsen dessa har för en socialt och ekonomiskt hållbar utveckling. Samverkan mellan skogsnäring, myndigheter och civilsamhället i stort ger här störst effekt både lokalt och regionalt.
- Vi vill att det Nationella skogsprogrammet genomförs med mer fokus på skogarnas kulturarv när det gäller *mångbruk* av skog och människors behov av natur- och kulturupplevelser. ●



FOTO: MIKAEL SVENSSON

*Fjärås i Halland. Hembygdsrörelsen anser att det behövs en helhetsyn för att odlingslandskapet ska utvecklas på ett hållbart sätt.*

## Rika odlingslandskap

**Vi vill se rika odlingslandskap som är attraktiva för brukare, företagare, boende och besökare där kulturella värden tas tillvara och biologisk mångfald gynnas. Vi vill se odlingslandskap där mat både för människor och djur produceras nära konsumenten och på en ökad areal åker, äng och betesmark.**

För omkring tvåtusen år sedan uppstod en ny form av jordbruk med inhägnade gårdar i landskapet. På gården och inägomarken fanns ängar för vinterfoder till djuren och fasta åkrar

som gödslades. Djuren betade på utmarken, utanför den inhägnade gården.

1700-talets och 1800-talets skiftesreformer, utdikningar och invallningar innebar en stor förändring av landskapet. Jordbrukets mekanisering, monokultur, gödsling, plantering av skog på åkermark och global handel med jordbruksprodukter har skapat dagens odlingslandskap. Två utvecklingstrender har haft särskilt stor betydelse för odlingslandskapets förändring: marginalisering av olönsamma gårdar och intensifiering av lönsamma jordbruk.

Odlingslandskapet var som störst i början av 1900-talet och har därefter minskat successivt. ►



FOTO: KG FOUGESTEDT

Betande djur kan  
bland annat bidra  
till öppna landskap,  
ökad biologisk  
mångfald och lokal  
matproduktion.



FOTO: RAGNILD&NEIL CRAWFORD / FLICKR.COM CC BY-SA

Slättegubben trivs  
på naturbetesmarker  
och slätterängar.



FOTO: IDA LUNDELL

Häggums hembygds-  
förening anordnar  
slätterdag i Häggum,  
Västergötland.



FOTO: BENGT A LUNDBERG

Gullviva och tusensköna  
intill en stengårdsgård.  
Enligt miljö kvalitetsmålet  
Ett rikt odlingslandskap ska  
den biologiska mångfalden  
och kulturmiljövärdena  
bevaras och stärkas.

Av de stora arealerna slåtteräng som fanns i början av 1800-talet återstår i dag endast små fragment. Även betesmarker och åkermarksareal har minskat. Med Sveriges inträde i EU 1996 blev landet en del av en gemensam jordbrukspolitik, vilket har lett till nya förutsättningar för odlingslandskapets utveckling.

Enligt miljö kvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap* ska odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skyddas, samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärkas. Utvecklingen går här i

fel riktning på flera håll med igenväxning och minskad biologisk mångfald. Åkermark som kan användas för livsmedelsproduktion nyttjas istället för bostadsområden, handelsplatser och trafikleder.

### Förutsättningar för en hållbar utveckling av odlingslandskapet

Inom hembygdsrörelsen anser vi att det behövs en ökad helhetssyn för att odlingslandskapet ska utvecklas på ett hållbart sätt. Man behöver då beakta lokala perspektiv och ha en löpande dialog med de människor som bor i, besöker, äger eller brukar landskapet.

- Vi vill se mer forskning och spridning av kunskaper och erfarenheter om tillvaratagande av odlingslandskapets kulturarv och vilka tjänster det kan användas för.
- Vi vill att stödsystem utformas på ett sätt som främjar en positiv utveckling av odlingslandskapets kulturvärden.
- Vi vill se innovationer, åtgärder och insatser för bland annat närproducerad mat, upplevelser, turism, attraktivitet, kulturliv, byggmaterial, hantverk och biologisk mångfald.
- Vi vill se en utveckling av metoderna för tillvaratagande av sly och annan vegetation som skapar igenväxning. På detta sätt kan odlingslandskap hållas öppna och vara källa till förnybar energi.
- Vi vill att staten, kommunerna och privata aktörer planerar för social infrastruktur och avstår från att använda åkermark för nybyggnation. ●



*I Segersång norr om Nynäshamn samspelar ny bebyggelse med det äldre kulturlandskapet.*

FOTO: KRISTINA BERGLUND

## Goda bebyggda landskap

**Vi vill se goda bebyggda landskap där kulturvärden i befintlig bebyggelse och offentliga rum tas tillvara, utvecklas och används.**

Övergången från jordbrukssamhället till industrisamhället ledde till en omfattande urbanisering under 1800-talet. Byggnadsstilen förändrades med stora bostadshus i slutna kvarter. Efterkrigstidens bebyggelse präglas av funktionalismen och senare miljonprogrammet. Under senare år har storstäder

som Stockholm, Göteborg och Malmö vuxit kraftigt tillsammans med flera medelstora städer. I dag har Sverige Europas snabbaste urbanisering.

Infrastrukturen kom att utvecklas från mitten av 1800-talet med utbyggnad av järnvägar, vattenkraft och vägnätet. På senare år har stora etableringar av vindkraftparker gjorts eller planeras i tidigare tämligen orörda miljöer.

Enligt miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* ska städer, tätorter och annan bebyggd miljö utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka





FOTO: ARILD VÄGEN / WIKIPEDIA CC BY-SA



*Louis De Geer Konsert & Kongress,  
Norrköpings konserthus vid Motala  
ström i det gamla industrilandskapet.*

FOTO: W. BULACH / WIKIPEDIA CC BY-SA



*Feskekörka är en fisk-  
och skaldjursmarknad  
i centrala Göteborg.*



*Ekobyen Understenshöjden i Björkhamnen var Stockholms  
första ekologiskt inriktade småhusområde.*

FOTO: KRISTINA BERGLUND / WIKIPEDIA CC BY-SA

till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och främja en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser. Utvecklingen mot en hållbar bebyggelsestruktur är en stor utmaning. Bevarandet av bebyggelsens kulturvärden ingår i detta.

En överhettad bostadsmarknad, där man ofta väljer att förtäta bebyggelsen i storstäderna utan tillräcklig hänsyn till kulturella och sociala värden, är ett påtagligt hot mot det goda bebyggda landskapet. En forcerad byggprocess utan tillfredsställande möjligheter för lokala intressen att bidra med konstruktiv kunskap, försvårar ett hållbart byggande. Anläggandet av handelsplatser utanför stadskärnorna kan också ha en negativ påverkan för mindre städer, då det riskerar att försämra förutsättningarna för service och företagande i stadskärnorna. Det påverkar städernas sociala liv när människor inte längre besöker stadens torg och centrala gator, utan istället tar bilen till handelsplatser där endast de större handelskedjorna är etablerade.

I mindre städer och samhällen kan man omvänt uppleva problem med förslumning av äldre industrimiljöer och bostadsområden som förlorat sin attraktivitet. Övergivna hus som lämnas att förfalla gör det aktuella närområdet mindre attraktivt.

### **Förutsättningar för en hållbar utveckling av det bebyggda landskapet**

Inom hembygdsrörelsen anser vi att det behövs en ökad helhetssyn på det bebyggda landskapets

olika värden. Man behöver då utgå från lokala perspektiv och ha en löpande dialog med de människor som bor i, besöker, äger eller brukar det bebyggda landskapet.

Grundläggande för en hållbar utveckling av de bebyggda landskapen är att både exploitörer, planerare, boende och förvaltare har tillräcklig kunskap om landskapens värden.

- Vi vill att de bebyggda landskapens sociala, kulturella och ekologiska värden uppmärksammas som lokala resurser i plan-, infrastruktur- och byggprojekt, redan i projektens ursprungs- och visionsstadier.
- Vi vill att statlig och kommunal planering och privata byggprojekt ska utgå från relevant och ständigt uppdaterad kunskap om det lokala landskapets sociala, kulturella och ekologiska värden.
- Vi vill att styrmedel för planering och byggande utformas och tillämpas i enlighet med europeiska landskapskonventionen och Århuskonventionen, särskilt vad gäller lokalt inflytande över den egna livsmiljön.
- Vi vill att inhemska biobaserade byggmaterial med hög hållbarhet så långt som möjligt används i renovering och i nyproduktion av byggnader.
- Vi vill se satsningar på social infrastruktur som torg, parker, promenadstråk, som bidrar till ett gott liv och sammanhållning i städer och tätorter.
- Vi vill att staten, kommuner och exploitörer planerar för social infrastruktur och avstår från att använda åkermark för nybyggnation. ●

## DEFINITIONER

### Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger oss människor och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet.

### Kulturarvstjänster

Kulturarvstjänster är de värden som användningen av landskapets kulturarv bidrar med för en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling och för en god livsmiljö.

## LAGAR

Miljöbalk (1998:808)

Kulturmiljölag (1988:950)

Plan- och bygglag (2010:900)

Skogsvårdslagen (1979:429)

## POLITISKA MÅL

### Agenda 2030

Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

### Europeiska landskapskonventionen

Landskapskonventionen omfattar alla typer av landskap som människor möter i sin vardag, eller

kan välja att vistas i på sin fritid. Konventionen förutsätter att det lokala landskapet utgör en grund för en gemensam europeisk identitet. Konventionen lyfter därför särskilt fram målet att stärka möjligheterna för allmänhetens och lokalsamhällets aktiva demokratiska medverkan i arbetet med skydd, förvaltning och planläggning av landskap.

Konventionen förutsätter...

- att landskapets roll som identitetsskapande element i människors livsmiljö och uttryck för det gemensamma kulturarvet i ett mångkulturellt samhälle prioriteras i lagstiftning.
- att landskapets skydd, planering och förvaltning, verkställs utifrån utvecklingsbara och realistiska politiska mål.
- att landskapet integreras som ett tema i all planerings- och sektorspolitik som påverkar det direkt eller indirekt.
- att demokratiska processer för den lokala allmänhetens, kommuners och regionala myndigheters samt övriga intressenters möjligheter att delta i arbetet utvecklas och nyttjas.

### Sveriges miljömål

Sveriges miljömål är ett miljömålssystem som består av ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål samt ett antal etappmål. Syftet med målen är att bidra till genomförandet av den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen. ►

### **Nationella mål för kulturmiljöarbetet**

Enligt de nationella kulturmiljömålen ska det statliga kulturmiljöarbetet främja:

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.
- Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön.
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

### **MER INFORMATION PÅ WWW.HEMBYGD.SE**

På Sveriges Hembygdsförbunds hemsida hittar du fördjupande material om programmet, bland annat begrepp, lagar och politiska mål.

[www.hembygd.se/hallbaralandskap](http://www.hembygd.se/hallbaralandskap)









SVERIGES  
HEMBYGDSFÖRBUND